

2024
**KIRJEITÄ
VAPAUDELLE**

**AMNESTY
INTERNATIONAL**



OPETTAJAN OPAS
VIESTEISSÄ ON VOIMAA



SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO 3

Huomioita materiaalin käsittelyyn oppitunnilla	4
Oppitunnin tavoitteet ja niiden yhteys opetussuunnitelmiin	5
Mikä koulujen kirjemaraton?	6

HENKILÖT 7

Neth Nahara, Angola	8
Tausta	9
Kyung Seok Park, Etelä-Korea	10
Tausta	11

IHMISOIKEUDET 13

Mitä ovat ihmisoikeudet?	14
YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus	15
Kansainväliset ihmisoikeussopimukset	15
Rauhanomainen kokoontumis- ja yhdistymisvapaus	15
Oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen	16
Oikeus yhdenvertaisuuteen ja syrjimättömyyteen sekä yhtäläiseen lain suojaan	16
Oikeus vapauteen kidutuksesta ja muusta pahoinpitelystä	17
Sanan- ja mielipiteenvapaus	17
Mielivaltaisen pidätyksen ja vangitsemisen kieltö	18

TEHTÄVÄT 19

Tehtävä: Mitkä oikeudet eivät toteudu?	20
Tehtävä: Miten ihmisoikeuksia puolustetaan?	21
Tehtävä: Neth Nahara, Angola	22
Tehtävä: Kyung Seok Park, Etelä-Korea	24

TEHTÄVIEN LIITTEET 26

Liite: Tiivistelmä YK:n yleismaailmallisesta ihmisoikeusjulistuksesta	27
Liite: Vammaisten ihmisten oikeuksia koskeva sopimus	28

KIRJEIDEN JA SOLIDAARISUUSVIESTIEN KIRJOITTAMINEN 29

Kirjeen kirjoitusohjeet	30
Usein kysyttyä	32
Eritelty esimerkkikirje	33
Vetoamuskirje Neth Naharan puolesta	34
Vetoamuskirje Kyung Seok Park puolesta	35
Solidaarisuusviestiohjeet	36
Solidaarisuusviesti Neth Naharalle	37
Solidaarisuusviesti Kyung Seok Parkille	38

SANASTO

SUOMI – ENGLANTI 39



JOHDANTO

Hyvä opettaja,

Kiitos, että olet valinnut osallistua Koulujen kirjemaratonin oppilaidesi kanssa! Koulujen kirjemaraton on osa kansainvälistä Write for Rights -kampanjaa, jonka etenemistä voit seurata sosiaalisessa mediassa aihetunnisteella **#W4R**.

Tänä vuonna kampanjassa tutustutaan sananvapauteen ja kokoontumisvapauteen. Nämä oikeudet, sekä muut kampanjassa käsiteltävät oikeudet, kuten oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen, yhdenvertaisuus lain edessä, sekä mielivaltaisen pidätyksen ja vangitsemisen kieltä on taattu YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallisessa julistuksessa, kansainvälisissä sopimuksissa kuin Suomen perustuslaissakin.

Ihmisoikeuskasvatuksella tarkoitetaan kasvatusta ihmisoikeuksista, kasvatusta ihmisoikeuksia kunnioittaen sekä kasvatusta ihmisoikeuksiin. Tämä tarkoittaa erityisesti ihmisten voimaannuttamista käyttämään, nauttimaan, kunnioittamaan sekä puolustamaan omia ja muiden oikeuksia. Koulujen kirjemaratonin tarkoituksena on tuoda esille kampanjan henkilöiden kokemia ihmisoikeusloukkauksia, kannustaa ihmisiä toimimaan

heidän tukena, mutta myös kasvattaa ja kouluttaa ihmisoikeuksista ja niiden merkityksestä laajemmin. Kampanjassa ei vertailla eri maiden välisiä eroja ihmisoikeuksien toteutumisessa, sillä yksikään maailman maa ei ole vapaa ihmisoikeusloukkauksista.

Kampanjassa käsitellään todellisten ihmisten kokemia ihmisoikeusloukkauksia meistä maantieteellisesti kaukana olevissa paikoissa. Henkilöt, joiden tukena kampanjassa toimitaan, ovat suostuneet heidän esittämiseensä kampanjassa sekä heidän tilanteensa edistämiseksi suunniteltuihin toimenpiteisiin. He ovat lähteneet kampanjaan mukaan uskoen, että heidän saamallaan kansainvälisellä huomiolla ja painostuksella voi olla positiivista vaikutusta heidän omaan tilanteeseensa, sekä niihin asioihin, joiden puolesta he työskentelevät.

Löydät oppaasta tietoa kampanjan henkilöistä sekä heidän tarinoihinsa liittyvistä ihmisoikeuksista. Oppaan toiminnallinen osuus sisältää tehtäviä, joita voit käyttää sellaisenaan tai muokata ryhmällesi sopiviksi. Oppaan lopusta löydät kirjeenkirjoitusohjeet, mallikirjeet, ohjeet solidaarisuusviestien kirjoittamiseen sekä suomi-englanti-sanaston.

Oppituntia varten on tuotettu myös videoita ja kuvamateriaalia, jota löydät osoitteesta: www.amnesty.fi/koulujen-kirjemaraton/materiaalit

Oppilaan materiaalit löytyvät osoitteesta: www.amnesty.fi/koulujen-kirjemaraton/oppilas

Voit halutessasi ladata ja tulostaa oppilaan materiaalin verkkosivuilta pdf-tiedostona.

Huomaathan, että materiaalissa käsitellään vakavia ihmisoikeusloukkauksia, jotka voivat järkyttää. Oppituntien aikana nousseita ajatuksia ja tunteita on hyvä käsitellä tuntien päätteeksi sekä vielä jälkeenpäin.

Mahtavaa, että olet mukana – viesteissä on voimaa!

Terveisin,

Emma Åman

Ihmisoikeuskasvatuksen asiantuntija





HUOMIOITA MATERIAALIN KÄSITTELYYN OPPITUNNILLA

Haitalliset ja rajoittavat normit, sekä kolonialismin perintö näkyvät Suomessa ja maailmassa edelleen heijastuen tapoihin, joilla ei-valkoisiksi rodullistettuja ja erilaisiin vähemmistöihin kuuluvia ihmisiä käsitellään arkisessa puheessa, mediassa sekä oppimateriaaleissa. Sen vuoksi on ensiarvoisen tärkeää, että tapa, jolla henkilöitä ja heidän tarinoitaan käsitellään oppitunnilla, kunnioittaa heidän ihmisarvoansa ja toimijuuttansa, sekä purkaa stereotyyppioita ja ennako-oletuksia.

Syrjivät valta-asetelmat ovat tiukassa ja niiden muuttaminen on hidasta. Rakenteiden purkamisen voi silti jokainen aloittaa pohtimalla omia asenteita ja oletuksia, sekä sitä asemaa, josta maailmaa tarkastelee. Ennen oppituntia, varaa itsellesi aikaa pohtia mm. seuraavia kysymyksiä:

- Minkälaiset oletukset Suomesta ja kampanjan henkilöiden yhteiskunnista ohjaavat omaa tai oppilaidesi ajattelua? Mistä käsitykset on omaksuttu?
- Minkälaisia ajatuksia tai oletuksia sinulla tai oppilailla on kampanjassa esitettyjen henkilöiden identiteetistä, toimijuudesta ja asemasta? Mistä oletukset ovat tulleet?
- Minkälaisia ajatuksia tai oletuksia sinulla tai oppilailla on omasta toimijuudestanne ja kyvystänne vaikuttaa asioihin? Minkälaisesta valta-asetelmästä katsotte maailmaa? Onko oppilaiden valta-asemissa eroja?

- Minkälaisin keinoin voit purkaa ennako-oletuksia? Mistä voisit saada tietoa monipuolisemman kuvan rakentamiseksi?
- Miten voit vahvistaa solidaarisuuden rakentamista ilman, että vahvistat esimerkiksi valkoista pelastajuutta, eli valkoisten ihmisten auttamismotiiveja ja ylemmydentuntoa korostavia toimintatapoja ei-valkoisten ihmisten toimijuuden ja ihmisarvoisen kuvauksen kustannuksella?

Oppitunnilla käsiteltävät aiheet voivat myös ilmetä monin tavoin osallistujien arjessa ja keskinäisessä kommunikaatiossa. Ennako-oletuksia kampanjan teemoista tai henkilöistä on siis tärkeä purkaa myös syrjinnän ja toiseuttamisen estämiseksi ja siihen puuttumiseksi. Pohdi vielä:

- Miten voit puuttua tilanteisiin, joissa toiseuttavaa puhetta tai toimintaa esiintyy? Miten voit tukea ja minne voisit ohjata rasismia, syrjintää ja toiseuttamista kokevia henkilöitä?
- Miten voisit kääntää haastavat tilanteet oppimisen hetkiksi?

Opettajan ei tarvitse tietää kaikkea, tärkeintä on avoin ja utelias suhtautuminen asioihin, sekä aito pyrkimys oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden edistämiseen. Pohtimalla haasteita ennalta on mahdollista valmistautua tilanteisiin, joissa syrjintää tapahtuu.

Voit perehtyä teemoihin myös seuraavien lähteiden kautta:

Fem R: *Sanasto*

www.fem-r.fi/sanasto/

Rauhanpuolustajien Läntisen tuolla puolen -materiaali:

lantisentuollapuolen.rauhanpuolustajat.org/

Sukupuolen moninaisuuden osaamiskeskus: *Sanasto*

sukupuolenosaamiskeskus.fi/sukupuolen-moninaisuus/sukupuolen-moninaisuuden-sanasto/

THL: *Verkkokoulutus antirasismista ammattilaisille*

thl.fi/fi/web/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/tyon-tueksi/verkkokoulutus-antirasismista-ammattilaisille

Rauhankasvatusinstituutti: Vihapuhekulttuurin muuttaminen nuorisotiloissa

<https://rauhankasvatus.fi/outside-in/>

Rauhankasvatusinstituutti: Antirasismi nuorisotyössä

<https://rauhankasvatus.fi/antirasismi-nuorisotyossa/>

OPPITUNNIN TAVOITTEET JA NIIDEN YHTEYS OPETUSSUUNNITELMIIN

Tämän oppaan sisältö on suunniteltu siten, että se vastaa perusopetuksen ja lukion opetussuunnitelmissa laadittuja oppimistavoitteita. Koulujen kirjemaraton -oppitunti on ihmisoikeuskasvatusta. Se kartuttaa oppilaiden tietoa ihmisoikeuksista oppiainerajat ylittävällä, osallistavalla menetelmällä. Se myös kannustaa oppilaita osallistumaan yhteisen ja kestävän tulevaisuuden rakentamiseen. Oppilaat tukevat samalla maailmanlaajuisia Amnesty Internationalin Kirjeitä vapaudelle -kampanjaa kirjoittamalla kirjeen tai solidaarisuusviestin ihmisoikeusloukkauksen kohteeksi joutuneen henkilön tai henkilöiden tukemiseksi. Tunnilla oppilaat saavat:



Tietoa ihmisoikeuksista

Oppitunnin rakenne ja tähän oppaaseen sisältyvät toiminnalliset harjoitukset toimivat ajankohtaisena johdantona ihmisoikeuksiin. Ihmisoikeuksia ei esitetä vain abstrakteina oikeudellisina pykälinä vaan todellisina, ihmisten elämään vaikuttavina säädöksinä. Oppitunnin aikana oppilaat käsittelevät esimerkkejä ihmisoikeusloukkauksista ja tutustuvat ihmisoikeusloukkauksen kohteeksi joutuneiden sekä ihmisoikeuksia puolustavien ihmisten tarinoihin. Lopulta he saavat itse mahdollisuuden vaikuttaa ihmisoikeuksien toteutumisen puolesta konkreettisen kirjeen tai kortin kirjoittamisen kautta.



Kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisutaitoja (L2)

Oppilaat harjaantuvat esittämään mielipiteensä rakentavasti ja toimimaan eettisesti. Oppilaat ohjataan näkemään kulttuurista moninaisuutta ja edistämään ihmisoikeuksia suunnitelmallisesti.



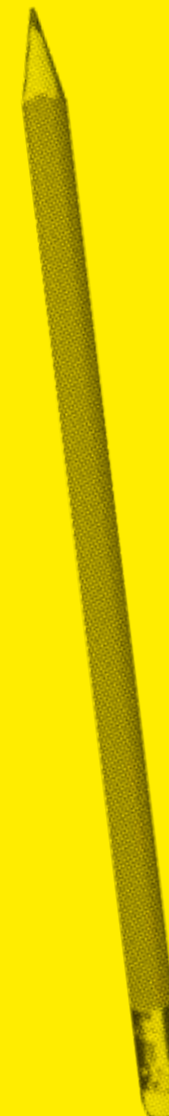
Monilukutaitoa (L4)

Kirjemaratonissa oppilaat tulkitsevat tarinoita ja kuvia sekä tuottavat vaikuttavaa ja virallista tekstiä.



Osallistumista, vaikuttamista ja kestävän tulevaisuuden rakentamista (L7)

Kirjemaraton tarjoaa mahdollisuuden tutustua kansalaisyhteiskunnan toimintaan ja yhteisölliseen maailmanlaajuiseen työskentelyyn ihmisoikeuksien puolesta. Kirjemaratonissa oppilaat tutustuvat ihmisoikeusloukkauksia kokeneiden sekä ihmisoikeuksia puolustavien ihmisten elämään ja oppivat oikeuksia edistävästä toimintatavoista.





MIKÄ KOULUJEN KIRJEMARATON?

Amnestyn Koulujen kirjemaraton on osa jokavuotista kansainvälistä Write for Rights -kampanjaa. Kampanja sijoittuu lähelle kansainvälistä ihmisoikeuksien päivää, jota vietetään 10.12., ja se pyrkii saamaan aikaan muutosta ihmisoikeusloukkauksia kokeneiden ihmisten ja yhteisöjen elämässä. Kirjeiden kirjoittaminen on keskeinen osa kampanjaa erilaisten tapahtumien ja tempausten lisäksi. Kampanjan aikana sadat tuhannet ihmiset kirjoittavat vetoomuskirjeitä maiden viranomaisille ja päättäjäille sekä tukiviestejä kampanjan henkilöille. Kaiken kaikkiaan viestejä lähetetään miljoonia joka puolella maailmaa.

Amnestyn Koulujen kirjemaraton on järjestetty Suomessa vuodesta 2013 lähtien. Suomen Koulujen kirjemaratonissa oppilaat ovat vuosien varrella vedonneet viesteillään ihmisten puolesta Iranissa, Brasiliassa, Azerbaidžanissa, Ukrainassa, Valko-Venäjällä, Etiopiassa, Nigeriassa, Burkina Fasossa, Malawissa, Jamaikalla, Filippiineillä, Kanadassa, Kuubassa, Turkissa, Chilessä, Hongkongissa, Myanmarissa, miehitetillä palestiinalaisalueilla, Yhdysvalloissa ja Suomessa. Ja viesteillä on ollut vaikutusta.

Vuonna 2014 kouluissa toimittiin alaikäisenä kuolemaantuomitun ja kidutetun nigerialaisen **Moses Akatugban** puolesta. Viestejä Moseksen puolesta lähetettiin kansainvälisesti yli 800 000. Keväällä 2015 hänet vihdoon vapautettiin lähes kymmenen vuoden vankeuden jälkeen. Marraskuussa 2016 Moses vieraili Suomessa ja kävi myös hänen puolestaan kampanjoineessa koulussa.¹

Vuonna 2018 kampanjassa vedottiin ihmisoikeuspuolustajien suojelemiseksi Ukrainassa ja Iranissa. Lähes 400 000 ihmistä ympäri maailman vetosivat ukrainalaiseen **Vitalina Kovaliin** kohdistuneiden hyökkäysten tutkimiseksi. Kampanjan ansiosta naistenpäivänä 2019 Vitalina pystyi ensimmäistä kertaa kolmeen vuoteen järjestämään mielenilmauksen kotikaupungissaan ilman äärioikeiston häirintää. Kampanjan aikana Vitalina vieraili Suomessa ja tapasi kirjemaratoniiin osallistuneita oppilaita.

Samana vuonna yli 700 000 ihmistä vetosi **Atena Daemin** puolesta, joka istui vankilassa kritisoidaan kuolemanrangaistuksen käyttöä

Iranissa. Häntä pahoinpideltiin ja hän on ollut välittömän lääketieteellisen hoidon tarpeessa. Kiitos kansainvälisen kampanjan Iranin viranomaiset vihdoon myönsivät Atenalle pääsyn tarvitsemaansa hoitoon.

Vuoden 2019 kampanjassa oppilaat Suomessa kirjoittivat viestejä ihmisoikeuspuolustajien puolesta Kanadassa. Kansainvälisesti yli 400 000 ihmistä vetosi yli 50 vuotta elohopea-**alkuperäiskansayhteisön** myrkytyksestä kärsineen **Grassy Narrowsissa**, Kanadassa. Huhtikuussa 2020 Kanadan hallitus allekirjoitti viimein 19,5 miljoonan dollarin arvoisen sopimuksen terveydenhuoltopalvelujen rakentamisesta elohopeamyrkytyksen saaneille. Sopimus on askel kohti oikeudenmukaisuutta ja selkeä voitto pitkään oikeuksistaan taistelleelle Grassy Narrowsin yhteisölle.

Vuoden 2023 kampanjassa tehtiin ainakin 5,8 miljoonaa tekoa ihmisoikeuksien puolesta.

¹ Lue tai katso mitä Moses ajattelee Koulujen kirjemaratonista www.amnesty.fi/henkilokuvassa-moses-akatugba/
www.youtube.com/watch?v=ZQbyGOsDePg

A close-up photograph of a person's hand holding a blue pen, poised to write on a document. The document features technical drawings or architectural plans. The entire image is overlaid with a semi-transparent blue filter. In the center, there is a bright orange rectangular box containing the word "HENKILÖT" in white, bold, uppercase letters.

HENKILÖT

NETH NAHARA

ANGOLA

(ANA DA SILVA MIGUEL)



VANKILASSA, KOSKA KRITISOI PRESIDENTTIÄ TIKTOKISSA

Elämä Angolassa oli turhauttavaa ja vaikeaa **ANA DA SILVA MIGUELILLE**, 32-vuotiaalle laulajalle ja kahden pienen lapsen äidille. Miten maa, jolla on niin paljon mahdollisuuksia, voi antaa niin monen kansalaisensa elää köyhyydessä?

Ana kyllästyi koulujen, työpaikkojen ja vaihtoehtojen puutteeseen ja aloitti esiintymisen *TikTokissa*. Hänestä tuli "**NETH NAHARA**", sosiaalisen median vaikuttaja ja kommentaattori. Neth Nahara jakoi seuraajilleen tarinoita elämästään, hyvistä ja huonoista ajoista. Hänen esiintymisensä oli kuplivaa, hän oli hauska eikä pelännyt puhua suoraan. Neth Nahara kannusti naisia kouluttautumaan ja itsenäistymään. Hän kertoi myös rohkeasti, että hän on HIV-positiivinen ja neuvoi, miten pysyä terveenä.

12. elokuuta 2023 Neth esiintyi live-lähetyksessä TikTok-kanavallaan ja kritisoi avoimesti Angolan presidenttiä João Lourencoa. Heti seuraavana päivänä Neth pidätettiin kotonaan Luandassa, Angolan pääkaupungissa.

Hänet tuomittiin pikaisessa oikeudenkäynnissä kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen. 27. syyskuuta vankeusaika pidennettiin kahteen vuoteen.

Angolan viranomaiset käyttävät kiistanalaista lakia (rikoslain 333. pykälää) hiljentääkseen Nethin kaltaiset kriittiset äänet. Laki hyväksyttiin koronapandemian aikana, kun ihmiset Angolassa lähtivät kaduille ilmaisemaan tyytymättömyyttään presidentin johtamiseen. Laki määrittelee presidentin "loukkaamisen" rikokseksi.

Mielivaltaisen pidätyksensä aikana Neth ei ensimmäiseen kahdeksaan kuukauteen saanut HIV:n hoitoon tarvitsemiaan päivittäisiä lääkkeitä. Vasta hänen asianajajansa toistuvien pyyntöjen jälkeen lääkkeet lopulta annettiin hänelle. Neth Nahara ja muut, jotka uskaltavat puhua, joutuvat mielivaltaisesti pidätetyiksi ja kaltoinkohdelluiksi.

Vaadi Angolan viranomaisia vapauttamaan Neth Nahara välittömästi ja ehdoitta.

TAUSTA

SANAN- JA MIELIPITEENVAPAUS

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

– YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 19.

Sanan- ja mielipiteenvapaus takaa meille kaikille oikeuden pitää mielipiteitä ja ilmaista niitä vapaasti, ilman valtion puuttumista. Tähän vapau-teen kuuluu oikeus ilmaista mielipiteitä mielenosoituksissa tai kirjoitusten, median, internetin tai taiteen avulla. Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeä oikeus kaikissa yhteiskunnissa. Tarvitsemme ajatusten vapaata vaihtoa, jotta mahdollisimman monet näkemykset tulevat kuulluiksi. Jos sanan- ja mielipiteenvapautta rajoitetaan, se vaikuttaa siihen, miten paljon saamme tärkeää tietoa ja miten oikeuksiamme kunnioitetaan. Ilman tätä oikeutta myös muita ihmisoikeuksia on vaikeampi puolustaa.

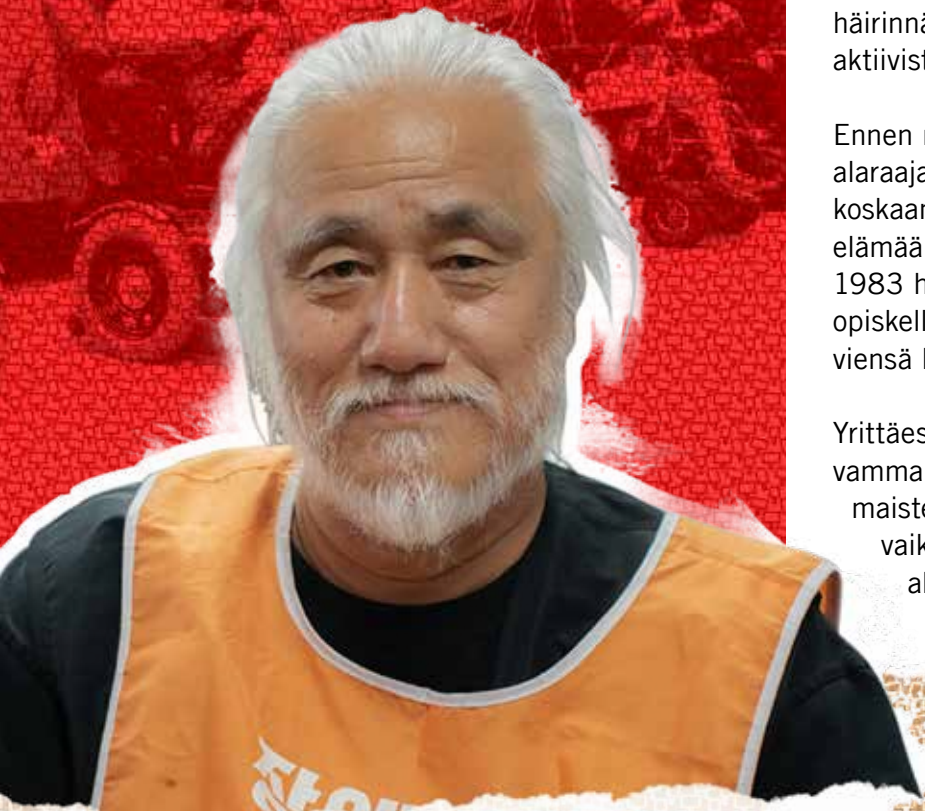
Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeää myös meille jokaiselle yksilöinä. Mielipiteemme ja ajatuksemme tekevät meistä ihmisiä. Jos ihmisiä este-tään ilmaisemasta itseään, myös heidän persoonallisuutensa ilmaiseminen kielletään.

Ihmisoikeussopimukset sallivat rajoittaa sananvapautta vain rajatuissa tapauksissa. Useissa maissa esimerkiksi rasistinen tai muuten syrjivä puhe on laissa kielletty. Sananvapautta saa rajoittaa vain sellaisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Välttämättömiä syitä voivat olla esimerkiksi ihmisten tai ihmisryhmien suojeleminen, kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys, kansanterveys tai moraalit.

Sanan- ja mielipiteenvapaus on taattu myös seuraavissa sopimuksissa:
§ YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 19. artikla

KYUNG SEOK PARK

📍 ETELÄ-KOREA



”UNELMOIN MAAILMASTA, JOSSA KETÄÄN EI JÄTETÄ”

Aktivisti **KYUNG SEOK PARK** vaatii, että vammaisten oikeudet tunnustetaan täysimittaisesti Etelä-Koreassa. Hän on osallistunut rauhanomaisiin mielenosoituksiin, joissa vaaditaan julkisen rahoituksen lisäämistä, jotta vammaisten pääsy joukkoliikenteeseen ei olisi erittäin vaikeaa tai jopa vaarallista. Viranomaiset ovat koettaneet tukahduttaa mielenosoituksia kohtuuttomalla voimankäytöllä, ja aktivisteja vastaan on nostettu useita kanteita. Huolimatta häneen kohdistetusta häirinnästä ja väkivallasta Kyung Seok jatkaa aktiivista toimintaansa.

Ennen riippuliito-onnettomuuden aiheuttamaa alaraajahalvausta Kyung Seok Park ei ollut koskaan ajatellutkaan vammaisten ihmisten elämää. Onnettomuuden sattuessa elokuussa 1983 hän oli 22-vuotias ja hänellä oli kiire opiskella, soittaa kitaraa ja pitää hauskaa ystäviensä kanssa.

Yrittäessään elää elämäänsä ihmisenä, jolla on vamma, Kyung Seok huomasi pian, että vammaisten arki Etelä-Koreassa oli sietämättömän vaikeaa, jopa vaarallista. Hänen uransa aktivistina alkoi.

Kyung Seok edustaa vammaisten oikeuksia ajavaa *Solidarity Against Disability Discrimination* (SADD) -liikettä. Hän keskittyy aktivismissaan erityisesti julkiseen liikenteeseen. Jos julkisen liikenteen esteitä ei poisteta, vammaiset eivät voi osallistua täysimittaisesti kaikkiin elämän osa-alueisiin, esimerkiksi matkustaa töihin tai kouluun ja asua itsenäisesti. Monet pyörätuolia käyttävät ihmiset ovat kuolleet tai loukkaantuneet Soulissa käyttäessään vaarallisia pyörätuolihissejä juna- ja metroasemilla.

Kyung Seok ja SADD-aktivistit vaativat lisäystä budjettiin, jotta vammaisten oikeudet toteutuisivat. He aloittivat vuonna 2021 rauhanomaiset mielenosoitukset, joissa useat pyörätuolin käyttäjät nousivat metrojuniin ja poistuivat niistä kiireisinä ruuhka-aikoina. Soulin viranomaiset ovat reagoineet mielenosoituksiin negatiivisesti, jopa väkivaltaisesti. Poliisi on tukahduttanut mielenosoituksia ja raahannut mielenosoittajia ulos asemilta.

Poliitikot ovat mustamaalauskampanjoissaan leimanneet vammaisaktivistit häiriköiksi. Soulin kaupunginhallitus on nostanut useita kanteita

rauhanomaisia mielenosoittajia vastaan yrittäen näin tukahduttaa heidän aktivisminsa. Poliisi ja Soulin metron henkilökunta lähes kuristivat Kyung Seok Parkin rauhanomaisen mielenosoituksen aikana, ja häntä vastaan on nostettu useita oikeusjuttuja. Hän jatkaa taisteluaan ja julistaa: ”Me kieltäydymme odottamasta enää. Vaadimme maailmaa, jossa ketään ei jätetä jälkeen.”

Vaadimme Soulin pormestaria suojelemaan vammaisten oikeuksia ja oikeutta rauhanomaiseen kokoontumiseen.

TAUSTA

VAMMAISUUTEEN PERUSTUVA SYRJINTÄ

Maailman ihmisistä jopa joka kymmenennellä on vamma. Laajalle levinnyt vammaisuuteen perustuva syrjintä vie ihmisiltä heidän ihmisoikeutensa. Vammaiset kohtaavat usein esteitä koulutuksessa, työllistymisessä ja terveydenhuollossa. He tulevat sosiaalisesti leimatuiksi ja syrjäytetyiksi yhteisöllisestä elämästä.

Monissa yhteiskunnissa vammaisia ihmisiä hyljeksitään ja säälitään tai pelätään. Tällainen syrjintä ylläpitää eriarvoisuutta ja vahvistaa kielteisiä stereotyyppioita, jotka rajoittavat yhteiskunnallisen osallistumisen mahdollisuuksia. Esteettömyyden varmistaminen, osallistavien toimintamallien edistäminen ja tietoisuuden lisääminen ovat olennaisia toimia tämän epäoikeudenmukaisuuden torjumiseksi.

OIKEUS OSOITTAA MIELTÄ

Rauhanomainen mielenosoitus on tehokas ja julkinen tapa harjoittaa ihmisoikeuksiamme. Mielenosoitukset ovat kautta historian antaneet yksilöille ja ryhmille mahdollisuuden ilmaista mielipiteitään ja ajatuksiinsa, olla eri mieltä, tuoda julki epäoikeudenmukaisuuksia ja vaatia valtaapitäviä vastuuseen.

Kun ihmiset osallistuvat mielenosoitukseen, joko yksin tai yhdessä, he käyttävät erilaisia oikeuksiaan, mukaan lukien oikeutta sananvapauteen ja rauhanomaiseen kokoontumiseen. Ilman mahdollisuutta mielipiteiden vapaaseen ilmaisuun julkiset kokoukset ovat vain ihmisten joukkokokouksia ilman viestiä. Ja ilman mahdollisuutta kokoontua vapaasti, ihmisten mielipiteiltä puuttuu joukkovoima, eikä heidän viestinsä tule kunnolla kuulluksi.

Myös muut oikeudet ovat välttämättömiä, jotta ihmiset voivat osoittaa mieltään rauhanomaisesti. Tällaisia oikeuksia ovat oikeus elämään, yksityisyyteen ja yhdistymisvapauteen sekä kidutuksen ja muun epäinhimillisen kohtelun kieltä ja mielivaltaisen pidätyksen ja vangitsemisen kieltä.

KUN HALLITUKSET TUKAHDUTTAVAT MIELENOSOITUKSIA

Hallitukset eivät aina vastaa ihmisten ajankohtaisiin huolenaiheisiin ja pyri ratkaisemaan epäoikeudenmukaisuutta, väärinkäytöksiä ja syrjintää vuoropuhelun keinoin. Sen sijaan ne tukahduttavat rauhanomaisia mielenosoituksia ja mustamaalaavat mielenosoituksiin osallistuvia ihmisiä. Mielenosoituksia rajoitetaan usein kansalliseen turvallisuuteen tai yleisen järjestyksen ylläpitoon vedoten. Ihmisoikeuksien kunnioittaminen on kuitenkin osa kansallista turvallisuutta ja yleistä järjestystä, ja kansainväliset ihmisoikeussopimukset suojaavat oikeutta osoittaa mieltä.

Mielenosoittamiselle on myös muita esteitä: epätasa-arvoisessa asemassa elävillä ja syrjityillä ihmisillä ei ole tasa-arvoisia mahdollisuuksia osallistua mielenosoitukseen. Syrjintä ja sorto voivat perustua esimerkiksi etniseen taustaan, maahanmuuttaja-asemaan, sukupuoleen, seksuaaliseen suuntautumiseen, sukupuoli-identiteettiin, uskontoon, ikään, vammaisuuteen, ammattiin tai muuhun yhteiskunnalliseen asemaan.

Monet edistysaskeleet ihmisoikeuksissa eri puolilla maailmaa ovat kuitenkin tulosta rohkeiden ihmisten uskalluksesta taistella osallistavamman ja tasa-arvoisemman yhteiskunnan puolesta, huolimatta heidän kohtaamistaan riskeistä ja haasteista. Siksi on tärkeää, että jokainen voi osoittaa mieltään turvallisesti ja ilman syrjintää.



IHMISOIKEUDET

MITÄ OVAT IHMISOIKEUDET?

Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasa-vertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan. Heille on annettu järki ja omatunto, ja heidän on toimittava toisiaan kohtaan veljeyden hengessä.

– YK:n ihmisoikeuksien julistus, 1. artikla

Ihmisoikeuksilla tarkoitetaan jokaiselle ihmiskunnan jäsenelle yhtäläisesti kuuluvia oikeuksia. Niiden tavoitteena on turvata jokaiselle ihmiselle ihmisarvoinen elämä, perustoimeentulo ja taata yhteiskunnalliset osallistumismahdollisuudet. Ihmisoikeudet kuuluvat jokaiselle ihmiselle ja ovat voimassa kaikkina aikoina ja kaikkialla henkilön taustasta, kansalaisuudesta, vakaumuksesta tai yhteiskunnallisesta asemasta riippumatta. Kaikilla ihmisillä on oikeuksien lisäksi myös velvollisuus kunnioittaa muiden oikeuksia. Ketään ei esimerkiksi saa syrjiä, sillä se loukkaisi ihmisoikeus-sopimuksessa olevaa syrjinnän kieltoa. Ihmisoikeudet on turvattu YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeuksien julistuksessa sekä useissa kansainvälisissä sopimuksissa.

IHMISOIKEUDET OVAT:

Yleismaailmallisia

Ne kuuluvat kaikille maailman ihmisille, kaikkina aikoina ja kaikkialla.

Luovuttamattomia

Ihminen ei voi menettää oikeuksiaan sen enempää kuin lakata olemasta ihminen. Oikeuksia ei voi luovuttaa pois edes omasta vapaasta tahdosta.

Erottamattomia

Ne riippuvat toisistaan siten, että yhden oikeuden edistämisellä on suotuisia vaikutuksia muiden oikeuksien toteutumiseen. Vastaavasti ihmisoikeusloukkaukset vaikuttavat usein kielteisesti muiden oikeuksien toteutumiseen.

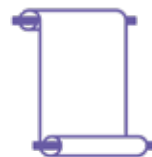
Perustavanlaatuisia

Vain kaikkein tärkeimmiksi katsotut oikeudet on nimetty ihmisoikeuksiksi.



KANSAINVÄLISET IHMISOIKEUSSOPIMUKSET

Ihmisoikeudet suojelevat ihmisiä ja luovat täten velvoitteita valtion johdolle, hallitukselle ja viranhaltijoille. Ihmisoikeussopimukset ovat valtioiden solmimia kansainvälisiä sopimuksia. Kun valtio ratifioi, eli lopullisesti hyväksyy, vahvistaa ja saattaa voimaan, sopimuksen, se sitoutuu ottamaan vastuulleen sopimuksessa määritellyt velvoitteet. Valtioiden on kunnioitettava yksilöiden oikeuksia, suojeltava niitä sekä edistettävä oikeuksien toteutumista käytännössä. Suurin osa maailman valtioista on sitoutunut kansainvälisiin ihmisoikeussopimuksiin.



YK:N YLEISMAAILMALLINEN IHMISOIKEUKSIEN JULISTUS (ENGL. UNIVERSAL DECLARATION OF HUMAN RIGHTS)

YK hyväksyi yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistuksen toisen maailmansodan jälkeen vuonna 1948. Julistus on ensimmäinen kansainvälisesti laadittu kattava luettelo ihmisoikeuksista ja siinä on 30 artiklaa eli kohtaa. Näitä ovat esimerkiksi oikeus elämään, vapauteen ja turvallisuuteen, vapaus orjuudesta, kidutuksen kieltö, oikeus turvapaikkaan, oikeus avioliittoon ja perheeseen, mielipiteen ja sananvapaus sekä oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin.

Ihmisoikeusjulistus on kirjaimellisesti julistus, eikä se siksi velvoita valtioita oikeudellisesti. Sen poliittinen ja moraalinen vaikutusvalta on kuitenkin huomattavan suuri. Hyväksymisestä lähtien julistus on toiminut kansainvälisen ihmisoikeusjärjestelmän perustana. Sen pohjalta on laadittu useita sitovia sopimuksia, mukaan lukien YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus; taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus sekä kidutuksen ja muun julman, epäinhimillisen ja halventavan kohtelun tai rangaistuksen vastainen yleissopimus. Ihmisoikeuksista on näin ollen tullut osa kansainvälistä oikeutta.



RAUHANOMAINEN KOKOONTUMIS- JA YHDISTYMISVAPAAUS

- 1. Kaikilla on oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen.*
- 2. Ketään ei saa pakottaa liittymään mihinkään yhdistykseen.*

–YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 20.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus takaa meille jokaiselle oikeuden kokoontua ja muodostaa yhdistyksiä. Rauhanomainen kokoontumisvapaus tarkoittaa oikeutta kokoontua yhteen julkisilla paikoilla yhteisellä asialla. Kokoontumiset voivat olla esimerkiksi kokouksia, lakkoja tai mielenilmauksia. Oikeus tarkoittaa sitä, että henkilöllä on oikeus kokoontua rauhanomaisesti muiden kanssa ilman, että hänen tarvitsee pelätä pidätystä tai poliisin häirintää. Viranomaisilla on velvollisuus helpottaa rauhanomaisten kokoontumisten järjestämistä ja poliisin täytyy taata sekä mielenosoituksen osallistujien että yleisön turvallisuus.

Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

§ YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 21. artikla



OIKEUS ELÄMÄÄN, HENKILÖKOHTAISEEN VAPAUTEEN JA TURVALLISUUTEEN

Kullakin yksilöllä on oikeus elämään, vapauteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen.

–YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 3.

Meillä jokaisella on oikeus elämään sekä oikeus elää vapaana ja turvassa. Tämä tarkoittaa, että jokaisen elämää tulee kunnioittaa, eikä ketään saa tappa. Ilman oikeutta elämään muitakaan ihmisoikeuksia ei olisi. Ihmisen vapautta saa rajoittaa vain tarkoin määritellyissä tilanteissa, kuten esimerkiksi rangaistuksena tietyistä rikoksista. Valtioiden tulee myös varmistaa, että jokaisella ihmisellä on mahdollisuus elää ilman pelkoa esimerkiksi väkivallasta tai muusta turvattomuudesta.

Oikeus elämään, henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

- § YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 6. artikla
- § YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 9. artikla



OIKEUS YHDENVERTAISUUTEEN JA SYRJIMÄTTÖMYYTEEN SEKÄ YHTÄLÄISEEN LAIN SUOJAAN

Jokainen on oikeutettu kaikkiin tässä julistuksessa esitettyihin oikeuksiin ja vapauksiin ilman minkäänlaista rotuun, väriin, sukupuoleen, kieleen, uskuntoon, poliittiseen tai muuhun mielipiteeseen, kansalliseen tai yhteiskunnalliseen alkuperään, omaisuuteen, syntyperään tai muuhun tekijään perustuvaa erotusta.

–YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 2.

Meillä jokaisella on oikeus yhdenvertaiseen kohteluun. Tämä tarkoittaa, että meillä kaikilla on oikeus kaikkiin ihmisoikeuksiin riippumatta siitä, miltä näytämme, mistä tulemme, mitä puhumme, teemme tai ajattelemme tai ketä rakastamme. Ketään ei saa syrjiä mistään henkilöön perustuvasta syystä. Syrjinnän kieltö tarkoittaa, että valtiolla on vastuu varmistaa, etteivät sen toimet suoraan tai välillisesti syrji mitään tiettyä ihmisryhmää tai aiheuta ihmisille enemmän haittaa kuin muille. Syrjinnän vastakohta on yhdenvertaisuus.

Se tarkoittaa, että oikeuksien toteutumiseksi on tärkeää huomioida jokaisen yksilön lähtökohdat ja niiden tuomat mahdollisuudet tai rajoitukset liittyen oikeuksien käyttöön. Syrjityssä asemassa olevaa yksilöä tai ryhmää voidaan auttaa erityistoimin, jotta he voisivat käyttää oikeuksiaan samalla tavalla kuin muut.

Syrjinnän kieltö on taattu myös seuraavissa sopimuksissa:

- § YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 26. artikla
- § YK:n taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva yleissopimus 2. artikla



OIKEUS VAPAUTEEN KIDUTUKSESTA JA MUUSTA PAHOINPITELYSTÄ

Ketään ei saa kiduttaa eikä kohdella tai rangaista julmasti, epäinhimillisesti tai alentavasti.

–YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 5.

Meillä jokaisella on oikeus elää vapaana kidutuksesta ja muusta epäinhimillisestä kohtelusta. Kidutuksen kieltäminen on ehdoton, eikä siitä saa poiketa missään tilanteessa. Kidutus on vakava ihmisoikeusloukkaus, joka aiheuttaa uhrille voimakasta henkistä ja/tai ruumiillista kipua, kärsimystä ja nöyryytystä. Kidutukseksi tai muuksi julmaksi kohteluksi lasketaan myös esimerkiksi huonot vankilaolosuhteet, lääkäriin pääsyn estäminen, tarvittavien lääkkeiden kieltäminen ihmiseltä tai niiden pakotettu ottaminen.

Kidutuksen kieltäminen on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

§ YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 7. artikla



SANAN- JA MIELIPITEENVAPAUS

Jokaisella on oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen; tähän sisältyy oikeus häiritsemättä pitää mielipiteensä sekä oikeus rajoista riippumatta hankkia, vastaanottaa ja levittää tietoja kaikkien tiedotusvälineiden kautta.

–YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 19.

YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus suojelee oikeutta sanan- ja mielipiteenvapauteen. Sanan- ja mielipiteenvapaus takaa meille kaikille oikeuden pitää mielipiteitä ja ilmaista niitä vapaasti, ilman valtion puuttumista. Tähän vapauteen kuuluu oikeus ilmaista mielipiteitä mielenosoituksissa tai kirjoitusten, median, internetin tai taiteen avulla. Sanan- ja mielipiteenvapaus on tärkeä oikeus kaikissa yhteiskunnissa.

Ihmisoikeussopimukset sallivat rajoittaa sananvapautta vain rajatuissa tapauksissa. Useissa maissa esimerkiksi rasistinen tai muuten syrjivä puhe on laissa kielletty. Sananvapautta saa rajoittaa vain sellaisissa tilanteissa, joissa se on välttämätöntä. Välttämättömiä syitä voivat olla esimerkiksi ihmisten tai ihmisryhmien suojeleminen, kansallinen turvallisuus, yleinen järjestys, kansanterveys tai moraalit.

Sanan- ja mielipiteenvapaus on taattu myös seuraavissa sopimuksissa:

§ YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 19. artikla



MIELIVALTAISEN PIDÄTYKSEN JA VANGITSEMISEN KIELTO

Ketään ei saa mielivaltaisesti pidättää, vangita tai ajaa maanpakoon.

–YK:n ihmisoikeuksien yleismaailmallinen julistus, artikla 9.

Meillä jokaisella on oikeus tulla kohdelluksi oikeudenmukaisten lakien puitteissa, eikä vapauttamme saa rajoittaa ilman lakiin perustuvaa perustetta. Mielivaltainen vangitseminen tai pidätys viittaavat tilanteisiin, joissa henkilö on vangittu tai pidätetty ilman lakiin perustuvaa syytä. Mielivaltaisiksi pidätyksiksi ja vangitsemisiksi katsotaan myös kansallisen lainsäädännön sallimat tilanteet, joissa kansallinen lainsäädäntö on ristiriidassa kansainvälisten ihmisoikeusnormien kanssa. Tällöin laki on esimerkiksi epämääräinen, liian laaja, tai se loukkaa muita ihmisoikeuksia, kuten sananvapautta, kokoontumisvapautta, uskonnon ja omantunnon vapautta tai syrjimättömyyttä. Pidätyksestä tai vangitsemisesta voi myös tulla mielivaltainen, jos pidätetyn henkilön oikeutta oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin loukataan.

Mielivaltaisen pidätyksen ja vangitsemisen kielto on taattu myös seuraavassa sopimuksessa:

§ YK:n kansalais- ja poliittisia oikeuksia koskeva yleissopimus 9. artikla





A photograph of a group of people in a meeting or workshop, overlaid with a dark blue tint. In the center, a teal rectangular box contains the word "TEHTÄVÄT" in white, bold, uppercase letters. The background shows people's hands and arms, some holding water bottles, suggesting an active session.


TEHTÄVÄT



TEHTÄVÄ: MITKÄ OIKEUDET EIVÄT TOTEUDU?

 **Sopii** kaikenkokoisille ryhmille

 **Vie aikaa** n. 15–20 minuuttia (riippuen siitä, miten haluat soveltaa harjoitusta)

 **Mitä tarvitsen?** Liite: Tiivistelmän ihmisoikeuksien julistuksesta (s.28) ja henkilöiden tarinat (s.10-13). Nämä löytyvät myös oppilaiden materiaalista verkkosivuilta.

Tämä harjoitus sopii parhaiten osaksi henkilöiden tarinoiden käsittelyä ennen kirjeiden tai korttien kirjoittamista. Harjoitus on jaettu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa tarinoita käsitellään eettisellä tasolla ja pohditaan, mikä tavassa, jolla ihmistä tai ihmisiä kohdellaan, on väärin. Toisessa osassa pohdinta liitetään YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeusjulistuksessa lueteltuihin artikloihin. Voit halutessasi pitää harjoituksen lyhyempänä käsittelemällä vain jommankumman osan.

Tiivistelmä ihmisoikeusjulistuksesta löytyy myös oppilaan materiaalista verkkosivulta. Selitä, että käsittelemme tässä tehtävässä todellisten henkilöiden tarinoita. Jaa oppilaat pienempiin ryhmiin ja pyydä heitä keskustelemaan 5–10 minuuttia yhdestä (tai useammasta) tarinoissa esiintyvistä henkilöistä. Käytä seuraavaa apukysymystä:

Mikä on väärin tavassa, jolla kyseessä olevaa henkilöä kohdellaan?

Jaa seuraavaksi osallistujille lista YK:n ihmisoikeusjulistuksessa hyväksytyistä oikeuksista. Voit vaihtoehtoisesti myös näyttää listan videotykillä tai dokumenttikameralla. Pyydä osallistujia pohtimaan ryhmissä 5–10 minuutin ajan seuraavaa kysymystä:

Mitkä YK:n yleismaailmallisessa ihmisoikeusjulistuksessa luetellut oikeudet jäävät toteutumatta kyseessä olevan henkilön kohdalla?

Voit kertoa, että osaan ihmisoikeusloukkauksista tarinoissa viitataan suoraan. Oikeudet saattavat kuitenkin jäädä toteutumatta myös, koska muut oikeudet eivät toteudu henkilön kohdalla. Kaikki ihmisoikeudet ovat riippuvaisia toisistaan.

Tehtävän purkamista varten voit pyytää osallistujia kirjoittamaan löytämänsä asiat paperille ja kiertämään katsomassa muiden papereita. Voitte keskustella yhdessä esimerkiksi seuraavista kysymyksistä:

- Saiko muiden ryhmien vastausten katsominen teidät ajattelemaan jotakin oikeutta tai asiaa, minkä haluaisitte lisätä omaan listaan?
- Löydätkö jonkin oikeuden, jonka ei mielestänne pitäisi olla listassa? Miksi?
- Miksi olette valinneet juuri tämän oikeuden tai artiklan?
- Oliko loukattujen oikeuksien löytäminen vaikeaa?
- Mitä valtion ja sen viranomaisten tulisi tehdä, jotta tilanne henkilön kohdalla korjaantuisi?
- Mitä me voisimme ryhmänä tehdä, jotta kyseinen valtio noudattaa kaikille kuuluvia ihmisoikeuksia paremmin?



TEHTÄVÄ: MITEN IHMISOIKEUKSIA PUOLUSTETAAN?



Sopii kaikenkokoisille ryhmille



Vie aikaa n. 15–20 minuuttia (riippuen siitä, miten haluat soveltaa harjoitusta)



Mitä tarvitsen? Liite: Tiivistelmä ihmisoikeuksien julistuksesta (s.28), kyniä, paperia

Tämän tehtävän tarkoituksena on auttaa osallistujia tarkastelemaan arkeaan ja ympäristöään niissä toteutuvien tai toteutumattomien oikeuksien kautta, sekä ymmärtämään, miten ja miksi oikeuksia puolustetaan.

Jaa osallistujat neljän tai viiden hengen ryhmiin ja anna jokaiselle ryhmälle tyhjä paperi. Pyydä ryhmiä valitsemaan yksi oikeus, jota he haluavat puolustaa. Oikeuden voi valita YK:n ihmisoikeusjulistuksen tiivistelmästä tai ryhmä voi keksiä jonkun heidän arkeensa liittyvän, heille tärkeän asian / oikeuden.

Kun ryhmät ovat valinneet itselleen oikeudet, kerro, että heidän valitsemansa oikeus otetaan heiltä nyt pois. Pyydä ryhmiä refleктоimaan seuraavia kysymyksiä:




- Miltä oikeuden menettäminen heistä tuntuu?
- Miksi tätä oikeutta on heidän mielestään tärkeää tai perusteltua puolustaa?
- Miten he voivat puolustaa tämän oikeuden toteutumista omassa yhteisössä tai maassa?
- Minkälaisiin toimenpiteisiin he voivat ryhtyä puolustaakseen valitsemaansa oikeutta? (esim. mielenilmaus, blogin kirjoittaminen, aktivistiryhmän perustaminen)

Pyydä ryhmiä kirjoittamaan vastaukset paperille ja kerro, että heidän tulee esitellä vastaukset muulle ryhmälle.

Kun ryhmät ovat päättäneet, mihin toimenpiteisiin ne ryhtyisivät, pyydä jokaista ryhmää kertomaan lyhyesti, minkä oikeuden he valitsivat, miksi he valitsivat juuri tämän oikeuden ja miten he puolustaisivat oikeutta.

Kirjoita ehdotetut toimenpiteet näkyviin. Kysy osallistujilta:

- Kuka voisi tukea heitä ja miten? (esim. opettaja, koulun työntekijät, viranomaiset jne.)
- Minkälaisia haasteita osallistujat saattaisivat kohdata? Mikä tai kuka voisi seisoa heidän tiellään?
- Miksi ja miten heidän toimintaansa voitaisiin vaikeuttaa? Jatkaisivatko he oikeuden puolustamista kaikesta huolimatta?
- Mikä on pahinta mitä heille voisi tapahtua, jos he silti päättäisivät puolustaa valittua oikeutta?
- Mikä saisi heidät jatkamaan oikeuden puolustamista?

**TEHTÄVÄ: NETH NAHARA, ANGOLA** **Sopii** kaikenkokoisille ryhmille **Vie aikaa** 30–60 minuuttia (riippuen tehtävän soveltamisesta) **Mitä tarvitsen?** Neth Naharan tarina (s.8), taustateksti sananvapaudesta (s.9), mieli-valtaisen pidätyksen määritelmä (s.18), liite: tiivistelmä ihmisoikeuksien julistuksesta (s.15), paperia, kyniä, askartelutarvikkeita

Tämän tehtävän tarkoituksena on tarkastella sananvapautta ja sen liittymistä muihin ihmisoikeuksiin, sekä kasvattaa empatiaa henkilöitä kohtaan, joiden oikeuksia on loukattu.

Huomaa, että tämä tehtävä käsittelee sananvapautta sillä oletuksella, että osallistujien sananvapautta ei ole suuremmin rajoitettu. Ota kuitenkin huomioon, että osallistujien joukossa voi olla henkilöitä, joiden tai joiden läheisten sananvapautta on merkittävästi rajoitettu, aiheuttaen näin myös vahvoja tunnereaktioita osallistujissa. On tärkeää pyrkiä huomioimaan osallistujien taustoja ja mukauttamaan tehtävien kysymyksiä ja toteutustapoja niin, että tilanne on kaikille turvallinen.

Osa 1: Mitä sananvapaus tarkoittaa?

Pyydä osallistujia sulkemaan silmänsä ja miettimään noin minuutin ajan, miten he ilmaisevat itseään, ajatuksiaan ja huolenaiheitaan.

Voit kysyä:

- Ajattele tilannetta, jossa olet ollut huolissasi jostain sinun ympärilläsi tapahtuvasta asiasta.
- Oletko ilmaissut tilanteissa huolesi? Miten? Missä? Kenelle?

Pyydä muutamaa osallistujista jakamaan ajatuksiinsa. Keskustelkaa sananvapauden tärkeydestä. Kerro, että sananvapauteen kuuluu oikeudet etsiä, vastaanottaa ja jakaa kaikenlaista tietoa ja ideoita kaikenlaisten kanavien kautta. Käytä keskustelun apuna taustatekstiä sivulta 9.

Kysy osallistujilta:

- Miten ajattelisit elämäsi muuttuvan, jos sinua sensuroitaisiin tai vapauttasi ilmaista itseäsi rajoitettaisiin?

Keskustelun loppuksi voit sanoa koko ryhmälle:

Jokaisen äänellä on merkitystä. Jokaisella on oikeus kertoa ajatuksistaan, jakaa tietoa ja vaatia parempaa maailmaa. Kaikilla on myös oikeus olla samaa tai eri mieltä valtaapitävien kanssa ja ilmaista mielipiteitä rauhanomaisissa mielenosoituksissa. Näiden oikeuksien käyttäminen ilman laitonta puuttumista on keskeistä vapaassa ja oikeudenmukaisessa yhteiskunnassa, jossa kaikilla on mahdollisuus nauttia ihmisoikeuksista.

Kerro osallistujille, että tehtävän seuraavassa osassa tutustutaan todelliseen tilanteeseen, jossa sananvapautta on loukattu.

Osa 2: Neth Naharan tarina

Pyydä osallistujia lukemaan Nethin tarina (s.8 tai oppilaan materiaali³) sekä tiivistelmä ihmisoikeuksien julistuksesta sivulta 15. Voitte myös lukea Nethin tarinan ääneen tai katsoa Nethin tarinasta videon⁴.

Kysy seuraavaksi osallistujilta

- Oliko tarinassa jotain, mikä oli mielestänne yllättävää?
- Mitä ihmisoikeuksia Nethin tarinassa on mielestänne loukattu?

³ www.amnesty.fi/koulujen-kirjemarkaron/oppilas

⁴ www.amnesty.fi/koulujen-kirjemarkaron/materiaalit/



Kerro, että Neth Naharan pidätystä pidetään mielivaltaisena. Käytä apuna s.18 löytyvää määritelmää mielivaltaisesta pidätyksestä.

Jaa osallistujat pareihin tai pieniin ryhmiin. Pyydä heitä pohtimaan:

- Millä tavalla sananvapauden loukkaaminen vaikuttaa muihin ihmisoikeuksiin?

Pyydä jokaista paria/ryhmää valitsemaan 1–2 oikeutta YK:n ihmisoikeuksien julistuksen tiivistelmästä ja keskustelemaan miten sananvapauden rajoittaminen vaikuttaa näihin oikeuksiin.

Purkakaava vastaukset yhdessä. Alla mahdollisia keskusteluun nousevia aiheita

- Millä tavalla sananvapauden rajoittaminen vaikuttaa tiedonsaantiin, oppimiseen ja itsensä kehittämiseen?
- Millä tavalla taiteellisen ilmaisun sensurointi vaikuttaa luovuuteen ja kulttuurin ylläpitämiseen ja kehittämiseen?
- Miten sananvapauden rajoitukset voivat johtaa

poliittisiin kotiaresteihin ja mielivaltaisiin pidätyksiin vaikuttaen ihmisten liikkumisen vapauteen?

- Miten uskonnolliseen ilmaisuun perustuvat syytteet voivat loukata ajatuksen, omantunnon ja uskonnonvapautta?
- Miten valtion harjoittama valvonta sananvapauden tukahduttamiseksi loukkaa oikeutta yksityisyyteen?

Osallistujat voivat myös miettiä muita esimerkkejä.

Jos aikaa on, pohtikaa yhdessä vielä seuraavaa

- Löysittekö mitään yllättäviä yhteyksiä sananvapauden ja muiden oikeuksien välillä?
- Minkälaisia tunteita Nethin tarina herätti ja miksi?

Osa 3: Vapaus olla luova

Neth Nahara on TikTok-vaikuttaja, taiteilija ja laulaja. Tässä osiossa osallistujat voivat miettiä erilaisia tapoja, joilla osoittaa mieltä hänen puolestaan.

Osallistujat voivat valita mitä tahansa luovia ilmaisutapoja. Ne voivat olla somepostauksia, julisteiden tekemistä, runojen tai laulujen kirjoittamista, tai esim. TikTok-videon suunnittelemista.

Pyydä osallistujia miettimään

- Minkälainen viesti olisi?
- Kenelle se on suunnattu?

Osallistujat voivat sisällyttää viesteihin pohdintaa sananvapaudesta, jakaa Nethin tarinan, tai vedota Angolan viranomaisiin ja vaatia Nethille oikeutta.

Jos on aikaa, voit päättää tämän osuuden pyytämällä osallistujia jakamaan tuotoksiaan. Voitte halutessanne ripustaa ne näkyville.



TEHTÄVÄ: KYUNG SEOK PARK, ETELÄ-KOREA

Sopii kaikenkokoisille ryhmille



Vie aikaa n. 30–60 min (riippuen tehtävän soveltamisesta)



Mitä tarvitsen? Kyung Seok Parkin tarina (s.10), liite: vammaisten ihmisten oikeuksien sopimus (s.28), paperia, kyniä, askartelutarvikkeita



Tämän tehtävän tarkoituksena on tutustua kokoontumisvapauteen, vammaisten ihmisten oikeuksiin, sekä oppia tunnistamaan niiden toteutumista estäviin tekijöihin.

Huomaa, että tämä tehtävä käsittelee syrjintään, poliisin voimankäyttöön ja vammaisten ihmisten marginalisointiin liittyviä aiheita. On hyvä huomioida, että ihmisillä voi olla monenlaisia vammoja, joista kaikki eivät ole näkyviä. Tehtävässä esiintyvät keskustelut voivat herättää vahvoja tunnereaktioita henkilöissä, joilla on niistä omakohtaista kokemusta. On tärkeää luoda mahdollisimman turvallinen tila, jossa osallistujat voivat ilmaista tunteitaan ja että tukea on tarvittaessa saatavilla.

Osa 1: Vammaisten ihmisten oikeudet

Aloita tunti keskustelemalla lyhyesti vammaisten ihmisten oikeuksista ja miksi ne ovat tärkeitä. Voit käyttää esimerkiksi seuraavia kysymyksiä keskustelun avaamiseksi:

- Mitä tiedät vammaisten ihmisten kokemista haasteista?
- Voivatko vammaiset ihmiset käyttää ihmis-oikeuksiaan samalla tavalla, kuin muut ihmiset?
- Miten vammaisten ihmisten oikeudet toteutuvat julkisessa liikenteessä, koulurakennuksissa, tai yleensä julkisessa tilassa?

Jaa ryhmä pareihin tai pienryhmiin. Pyydä osallistujia miettimään heidän arkeaan, harrastuksiaan, vapaa-aikaansa jne.

- Minkälaisia esteitä tai haasteita he havaitsevat, jotka voivat vaikuttaa vammaisten ihmisten liikkumiseen ja arkielämään?

Keskustelkaa vastauksista yhdessä ja kirjoita vastaukset näkyviin myöhempää tehtävää varten.

Kysy osallistujilta, kuinka moni heistä on kuullut YK:n vammaisten ihmisten oikeuksia koskevasta sopimuksesta..

Kerro, että sopimus on yksi monista kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista ja sen tarkoituksena on suojella vammaisten henkilöiden oikeuksia ja ihmisarvoa. Jaa liite sopimuksesta sivulta 28.

Osa 2: Kyung Seok Parkin tarina

Luekaa yhdessä Kyung Seok Parkin tarina (s.10 tai oppilaan materiaali⁵) tai katsokaa Kyung Seok Parkin tarinasta video⁶. Keskustelkaa seuraavista kysymyksistä

- Mikä motivoi Kyung Seokia ryhtymään aktivistiksi?
- Minkälaista syrjintää hän on kokenut?
- Millä tavalla viranomaiset reagoivat Kyung Seokin ja muiden aktivistien mielenosoituksiin?
- Mikä Kyung Seokin toiminnassa on mielestäsi vaikuttavaa?

⁵ www.amnesty.fi/koulujen-kirjemarkaron/oppilas

⁶ www.amnesty.fi/koulujen-kirjemarkaron/materiaalit/



Kerro, että Amnesty International on dokumentoinut ja raportoinut laajoista poliisin väärinkäytöksistä rauhanomaisia mielenosoituksia kohtaan ympäri maailmaa. Kysy osallistujilta:

- Minkälainen vaikutus poliisin tukahduttamistoimilla on vammaisten ihmisten oikeuksia ajaviin liikkeisiin?

Keskustelkaa huomioista yhdessä. Rohkaise ryhmää pohtimaan minkälainen vaikutus poliisin väärinkäytöksillä on aktivisteihin, miten väärinkäytökset voivat pelottaa ihmisiä osallistumasta tai tukemasta mielenosoituksia, ja millainen vaikutus julkisella mielipiteenilmaisulla voi olla hallitusten painostamiseksi kunnioittaa kaikkien ihmisoikeuksia.

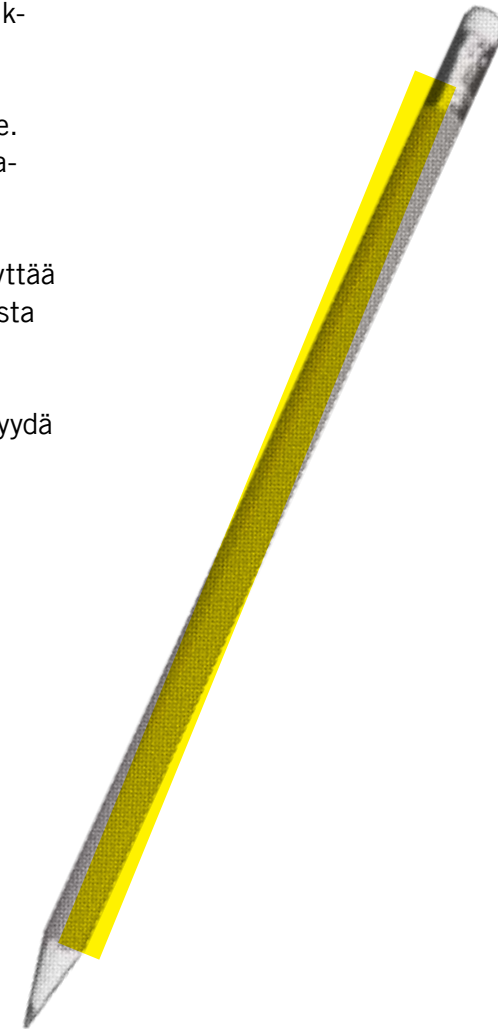
Osa 3: Miltä vammaisten ihmisten osallisuus näyttää meillä?

Jaa osallistujat pieniin ryhmiin ja jaa ryhmille isot paperit ja tusseja. Pyydä ryhmiä keskittymään johonkin heidän yhteisönsä elämänalueeseen, kuten kouluun, työpaikkoihin, itsenäiseen asumiseen tai julkiseen liikenteeseen. Jokaisen ryhmän tulee miettiä miltä heidän mielestään näyttää

yhteiskunta, jossa kaikki ihmiset on otettu huomioon ja mitä tarvitaan sen varmistamiseksi, että vammaiset ihmiset pystyvät osallistumaan kaikkiin yhteiskunnan elämänalueisiin.

Pyydä osallistujia listaamaan asioita paperille. Ryhmät voivat esittää näkemyksensä kirjoittamalla, piirtämällä tai muilla luovilla tavoilla. Voit nostaa esiin tämän tehtävän osassa 1 kirjattuja asioita. Osallistujat voivat myös käyttää apuna liitettä vammaisten oikeuksia koskevasta sopimuksesta s.28.

Anna jokaisen ryhmän esitellä ratkaisunsa ja pyydä heitä kertomaan, miten ratkaisut kunnioittavat vammaisten ihmisten oikeuksia.



TEHTÄVIEN LIITTEET





LIITE: TIIVISTELMÄ YK:N YLEISMAAILMALLISESTA IHMISOIKEUSJULISTUKSESTA



KANSALAIISOIKEUDET JA -VAPAUDET

Oikeus elämään, vapaus kidutuksesta ja orjuudesta, mielipiteen- ja uskonnonvapaus, oikeus syrjimättömyyteen.

1. Kaikki ihmiset syntyvät vapaina ja tasavertaisina arvoltaan ja oikeuksiltaan
2. Syrjinnän kieltö
3. Oikeus elämään, vapautteen ja henkilökohtaiseen turvallisuuteen
4. Orjuuden ja pakkotyön kieltö
5. Kidutuksen kieltö
6. Oikeus kansalaisuuteen



LAILLISET OIKEUDET

Syyttömyys, kunnes toisin todistetaan, oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin ja kieltö tulla pidätetyksi mielivaltaisesti, vangita tai ajaa maanpakoon.

7. Oikeus tulla tunnustetuksi henkilönä
8. Tasavertaisuus lain edessä
9. Oikeus hyvitykseen, mikäli oikeuksia on loukattu
10. Kieltö pidättää tai vangita mielivaltaisesti, tai ajaa maanpakoon
11. Oikeus oikeudenmukaiseen oikeudenkäyntiin
12. Syytön kunnes laillisessa oikeudenkäynnissä toisin todistetaan
13. Oikeus turvapaikkaan



SOSIAALISET OIKEUDET

Oikeus opetukseen, oikeus perustaa perhe, oikeus terveydenhuoltoon ja vapaa-aikaan.

14. Oikeus yksityis- ja perhe-elämän suojaan
15. Oikeus liikkua vapaasti ja valita asuinpaikka valtion sisällä
16. Oikeus solmia avioliitto ja perustaa perhe
17. Oikeus lepoon ja vapaa-aikaan
18. Oikeus opetukseen



TALOUDELLISET OIKEUDET

Oikeus omaisuuteen, työhön, asuntoon ja riittävään elintasoon.

19. Oikeus omaisuuteen
20. Oikeus sosiaaliturvaan
21. Oikeus työhön
22. Oikeus riittävään elintasoon



POLIITTISET OIKEUDET

Oikeus osallistua poliittiseen päätöksentekoon ja oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen.

23. Ajatuksen, omantunnon ja uskonnon vapaus
24. Oikeus mielipiteen- ja sananvapauteen
25. Oikeus rauhanomaiseen kokoontumis- ja yhdistymisvapauteen
26. Oikeus osallistua julkiseen toimintaan ja poliittiseen päätöksentekoon



SIVISTYKSELLISET OIKEUDET

Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään.

27. Oikeus osallistua yhteiskunnan sivistyselämään
28. Oikeus kansainväliseen järjestykseen, jonka puitteissa nämä oikeudet ja velvollisuudet voivat toteutua
29. Velvollisuus kunnioittaa muiden oikeuksia
30. Mitään näitä julistuksessa mainittuja oikeuksia ei saa ottaa pois



LIITE: VAMMAISTEN IHMISTEN OIKEUKSIA KOSKEVA SOPIMUS

Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista vuodelta 2006, on merkittävä kansainvälinen sopimus. Sen tarkoituksena on edistää, suojella ja varmistaa, että vammaiset henkilöt voivat nauttia ihmisoikeuksistaan yhdenvertaisesti muiden ihmisten kanssa. Sopimus on muuttanut tapaa, jolla vammaiset ihmiset nähdään ja heitä tuetaan. Sen keskiössä on vammaisten ihmisten ihmisoikeuksien ja ihmisarvon kunnioituksen turvaaminen.

Sopimus sisältää useita tärkeitä ihmisoikeuksia, kuten:

Esteettömyys ja saavutettavuus

Vammaisten ihmisten tulee saada tietoa ymmärrettävässä muodossa ja päästä liikkumaan esteetömmästi, jotta itsenäinen eläminen ja osallistuminen kaikkiin elämänalueisiin on mahdollista.

Yhdenvertaisuus lain edessä

Vammaisille ihmisille kuuluvat kaikki samat ihmisoikeudet kuin muillekin ihmisille. Vammaisia ihmisiä on kohdeltava lain edessä yhdenvertaisesti. Vammaisilla ihmisillä on oikeus kohtuullisiin mukautuksiin, kuten esimerkiksi avustajaan, jotta eläminen täysimääräisinä yhteiskunnan jäsenenä on mahdollista.

Itsenäinen asuminen ja osallisuus yhteisössä

Vammaisilla ihmisillä on oikeus tukeen, jotta he voivat elää itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla.

Koulutus

Vammaisilla ihmisillä on oikeus laadukkaaseen, ilmaiseen ja inklusiiviseen perus- ja toisen asteen koulutukseen, eikä heitä tule sulkea koulutusjärjestelmän ulkopuolelle.

Terveys

Vammaisilla ihmisillä on oikeus vammaansa liittyvään terveydenhoitoon sekä samoihin terveyspalveluihinkin muilla yhteiskunnan jäsenillä.

Työ

Vammaisilla ihmisillä on oikeus tehdä työtä yhdenvertaisesti muiden ihmisten kanssa.

Osallistuminen poliittiseen ja julkiseen elämään

Vammaisilla ihmisillä on oikeus osallistua politiikkaan ja julkiseen elämään, kuten perustaa ja liittyä esim. kansalaisjärjestöihin.

Kulttuuri, urheilu ja vapaa-ajan toiminta

Vammaisilla ihmisillä on oikeus nauttia kulttuurista sen kaikissa muodoissa. Tähän kuuluu pääsyn varmistaminen esim. teattereihin ja elokuvateattereihin, museoihin, kirjastoihin ja turistipalveluihin.

Vapaus hyväksikäytöstä, väkivallasta ja pahoinpitelystä

Vammaisia ihmisiä tulee suojella kaikilta hyväksikäytön, väkivallan ja pahoinpitelyn eri muodoilta. Tämä tarkoittaa esim. lakien säätämistä ja toimintatapojen laatimista, jotta viranomaiset voivat tunnistaa, tutkia ja asettaa syytteeseen rikosten tekijät.

A photograph of two people from behind, holding up bunches of white flowers. They are standing in front of a multi-story building at night. The image has a blue color overlay. The text is overlaid on the image in white on blue rectangular backgrounds.

KIRJEET JA SOLIDAARISUUSVIESTIT



KIRJEIDEN JA SOLIDAARISUUSIVESTIEN KIRJOITTAMINEN

Kirjeiden kirjoittamiseen olisi hyvä varata aikaa vähintään 25 minuuttia. Oppilaat eivät usein ole aikaisemmin kirjoittaneet vastaavalaisia kirjeitä viranomaisille. Olemme koonneet seuraavat ohjeet helpottamaan tehtävää. Ohjeita ei kuitenkaan tule tuijottaa liikaa. Tärkeintä on, että oppilaat kirjoittavat kirjeen tavalla, joka heille itselleen tuntuu luonnolliselta. Persoonallisilla viesteillä on usein suurin vaikutus. **Huomioikaa, että kirjeissä tulee käyttää asiallista ja kunnioittavaa kieltä.**

Näin kirjoitat vaikuttavan ja vetoavan kirjeen ihmisoikeuksien puolesta:

1. Tuo kirjeessäsi esille:

- Kenen puolesta kirje kirjoitetaan?
- Mitä hänelle on tapahtunut?
- Miksi tapahtunut on loukannut hänen ihmisoikeuksiaan?
- Mitä vaadit tilanteen muuttamiseksi?

2. Käytä kirjeessäsi kunnioittavaa ja rauhallista sävyä. Ihmisoikeusloukkaukset tuntuvat usein järjettömiltä, mutta haluamme, että meidät otetaan vakavasti. Kunnioita kirjeen vastaanottajaa.

3. Käytä kirjeissäsi Amnestyn antamia vaarassa olevaan yksilöön tai ryhmään liittyviä ohjeistuksia ja tietoja. Faktat auttavat lukijaa tunnistamaan tapauksen, josta kirjoitat.

4. Käytä omaa ääntäsi. Vaatimuksemme vahvistuvat kun useat eri ihmiset esittävät ne omasta näkökulmastaan. Voit sisällyttää viestiisi omaan elämäsi liittyvän viittauksen, kuten ”Kahden lapsen äitinä tiedän...” tai ”Opiskelijana koen, että...” Esitä Amnestyn vaatimukset omien tunteidesi ja sanojesi kautta.

5. Perustele vaatimuksesi vedoten kansainväliseen oikeuteen, älä poliittisiin mielipiteisiin. Ihmisoikeudet perustuvat kansainväliseen oikeuteen ja sopimukseen, sekä niistä juontuviin velvollisuuksiin. Poliittisten väittämien ja argumenttien esittäminen ei ole tehokasta. Päinvastoin, siitä saattaa joskus olla enemmän haittaa kuin hyötyä.

6. Kirjoita siitä, miten ihmisoikeustilanne voi muuttua paremmaksi. Voit esimerkiksi viitata sellaisiin kohdemaan perinteisiin, jotka voisivat edesauttaa ihmisoikeuksien toteutumista. Yritä rohkaista lukijaasi tukemaan ihmisoikeuksia.

7. Ilmaise henkilökohtaista kiinnostusta kirjeesi kohdemaahan. Jos olet vierailut kyseisessä maassa tai tutustunut sen kulttuuriin tai historiaan, kerro siitä kirjeessäsi. Vältä vertailua esimerkiksi Suomen ja vastaanottajan maan välillä. Ihmisoikeusloukkauksia tapahtuu kaikkialla maailmassa, eikä maiden välinen vertailu ole tarpeellista.

8. Pidä kirjeesi ytimekkäänä. Suurin osa vetoamuskirjeistä mahtuu yhdelle sivulle. Jopa kahden tai kolmen virkkeen pituinen kirje voi olla hyvin tehokas.

9. Allekirjoita kirjeesi omalla nimelläsi. Voit allekirjoittaa pelkällä etunimellä. Voit myös kirjoittaa kirjeeseen koulusi nimen ja yhteystiedot.

10. Joskus saatat saada vastauksen kirjeeseesi. Toivomme, että lähetät vastauksesta kopion Amnestyille osoitteeseen Hietaniemenkatu 7 A, 00100 Helsinki.

USEIN KYSYTTYÄ



USEIN KYSYTTYÄ

Miksi minun tulee kirjoittaa juuri näille henkilöille?

Tällä kertaa pyydämme sinua kirjoittamaan Angolan presidentille ja Soulin pormestarille Etelä-Koreassa. He ovat Amnestyn tutkimuksen mukaan avainasemassa muutosten aikaansaamiseksi.

Kuinka paljon tietoja minun tulee antaa itsestäni? Onko kirjeiden allekirjoittaminen vaarallista? Voiko valtio, jonne lähetin kirjeeni, evätä minulta maahan pääsyn?

Voit itse päättää mitä haluat kertoa itsestäsi. Kirjoittamalla kirjeeseen nimesi osoitat, että kirjeesi on aito ja henkilökohtainen. Voit halutesasi kirjoittaa myös pelkällä etunimellä.

Tuhannet Amnestyn tukijat allekirjoittavat kirjeitä ongelmitta. Jos sinulla on läheisiä yhteyksiä maahan yksityishenkilönä tai työsi puolesta, voit varmuuden vuoksi jättää tuota maata koskevan kirjeen kirjoittamisen väliin.

Tuleeko minun mainita Amnesty International kirjeessäni?

Voit itse päättää, haluatko kirjoittaa yksityishenkilönä vai osana Amnestyn kansainvälistä kampanjaa.

Pitäisikö minun kirjoittaa kirjeeni käsin?

Sekä koneella kirjoitettu teksti että käsin kirjoitettu teksti käyvät hyvin. Tärkeintä on, että kirjoitat kirjeen ja halutessasi lähetät sen.

Kannattaako minun kirjoittaa vieraalla kielellä?

Kannustamme sinua kirjoittamaan vieraalla kielellä. Jos se tuntuu vaikealta, voit kirjoittaa myös omalla äidinkielelläsi. Mallikirjeistä (s. 34-35) sekä sanastosta (s. 39) löytyy apua vieraalla kielellä kirjoittamiseen.

Mitä kirjeen lähettämisen jälkeen tapahtuu?

Joskus kirjeisiin saattaa tulla vastauksia, mutta juuri sinun kirjeeseesi ei välttämättä vastata. Sillä on silti merkitystä. Jos kirjeeseesi vastataan, pyydämme sinua lähettämään Amnesty Internationalille kopion vastauksesta.

Mistä saan jatkossa lisätietoa ihmisistä, joiden puolesta kirjeitä kirjoitetaan?

Amnesty International Suomen osasto lähettää kiitosviestin kouluille vuonna 2025. Viestissä kerrotaan, kuinka laajasti kirjemaratonin otettiin osaa, sekä tuloksista, joita kirjemaratonilla on siihen mennessä saavutettu.

Paljonko kirjeen postitus maksaa?

Kirjeet ja kortit lähetetään Amnesty Internationalin Suomen osaston toimistolle, joka toimittaa ne eteenpäin vastuuviranomaisille ja asianomaisille. Voit lähettää kirjeet ja kortit veloituksetta (eli ilman postimerkkiä) Amnestylle kirjoittamalla lähetykseen osoitteen: Koulujen kirjemaraton, Amnesty International, Tunnus 5007696, 00003 Vastauslähetys.

Voit myös ladata viestit sähköisesti pilvipalveluun, jos koulullanne on sellainen käytössä. Lähetäthän linkin myös meille osoitteeseen: emma.aman@amnesty.fi.



ERITELTY ESIMERKKIKIRJE

Tätä esimerkkikirjettä voi käyttää virallisen vetoomuskirjeen mallina.

1. Virallinen titteli ja vastaanottajan osoite
2. Kirjeen päivämäärä
3. Virallinen tervehdys
4. Johdanto, joka kertoo kirjeen tarkoituksen
5. Kirjoittajan toivomat toimenpiteet ja kirjeen seuraus
6. Tarkka kuvaus toimista, joita tarvitaan
7. Virallinen allekirjoitus
8. Allekirjoituksesi – sillä voi olla enemmän vaikutusta kuin arvaatkaan!

- 1 H.E. Hun Sen Prime Minister Kingdom of Cambodia 2 9 May 2012
41 Russian Federation Blv
Phnom Penh
Cambodia
- 3 Dear Prime Minister,
- 4 I am writing to express my grave concern regarding the arbitrary arrest and mistreatment of 13 women human rights defenders in Phnom Penh on May 22, 2012.
- 5 I respectfully urge the Cambodian government to vacate these convictions and release these 13 women, who have been imprisoned solely for expressing their views and engaging in peaceful assembly.
- 6 I call on the Cambodian government to unconditionally release these women immediately. Finally, I ask the Cambodian government to take the necessary steps to protect the fundamental rights to freedom of expression and peaceful assembly in Cambodia.
- Thank you for your attention to these urgent matters.
- 7 Sincerely,
- 8 Alex Citizen

**ESIMERKKILAUSEITA:***I am concerned...**- Olen huolissani...**As a young person myself ...**- Nuorena ihmisenä...***ESIMERKKILAUSEITA:***I feel that the human rights of Ana da Silva Miguel are not respected because...**- Minusta tuntuu, että Ana da Silva Miguelin oikeuksia ei kunnioiteta koska...***HUOMIO!**

Mainitse Angolan presidentille osoitetussa kirjeessä Neth Naharan virallinen nimi **Ana da Silva Miguel.**

VETOOMUSKIRJE NETH NAHARAN PUOLESTA

President of Angola
 Palácio Presidencial
 Cidade Alta
 Rua 17 de Setembro
 Luanda
 Angola

Sinun nimesi
 (voit kirjoittaa tähän
 koulusi osoitteen tai ryhmän)

Teidän korkeutenne, / Your Excellency,

1. Kerro jotain, joka tekee kirjeestä henkilökohtaisen. Voit kertoa, miksi olet huolissasi Ana da Silva Miguelin tilanteesta, joka myös Neth Naharana tunnetaan. Voit myös kertoa jotain itsestäsi.
2. Kerro viestissä Neth Naharan kohteluun liittyvistä epäkohdista. Voit myös kertoa miksi hänen oikeuksiaan ei mielestäsi kunnioiteta.
3. Kerro, että haluat Angolan viranomaisten...

VAATIMUKSET SUOMEKSI

vapauttavan Ana da Silva Miguelin välittömästi ja ehdoitta, koska hänen tuomionsa ja mielivaltainen pidätyksensä johtuvat yksinomaan siitä, että hän on rauhanomaisesti harjoittanut ihmisoikeuksiaan, myös sananvapauttaan.

VAATIMUKSET ENGLANNIKSI

Ana da Silva Miguel is immediately and unconditionally released, since her conviction and ongoing arbitrary detention stem solely from the peaceful exercise of her human rights, including the right to freedom of expression.

Kunnioitavasti/
 Yours Sincerely,
Nimesi

**VETOOMUSKIRJE KYUNG SEOK PARKIN PUOLESTA**

Mayor of Seoul
6F, Seoul Metropolitan Government
110 Sejong-daero
Jung-gu
Seoul 04524
Republic of Korea

Sinun nimesi
(Voit kirjoittaa tähän
koulusi osoitteen tai ryhmän)

ESIMERKKILAUSEITA:

I am concerned ...
– Olen huolissani...

As a young person myself ...
– Nuorena ihmisenä...

ESIMERKKILAUSEITA:

*I feel that the human rights of
Kyung Seok Park are not
respected because...*

– Minusta tuntuu, että
Kyung Seok Parkin oikeuksia
ei kunnioiteta koska...

Arvoisa Soulin pormestari, / Dear Mayor of Seoul,

1. Kerro jotain, joka tekee kirjeestä henkilökohtaisen. Voit kertoa, miksi olet huolissasi tavasta, jolla Kyung Seok Parkia ja vammaisia ihmisiä kohdellaan. Voit myös kertoa jotain itsestäsi.
2. Kerro viestissä Kyung Seok Parkin tekemästä työstä ja miksi se on mielestäsi tärkeää. Voit myös kertoa miksi Kyung Seokin oikeuksia ei mielestäsi kunnioiteta.
3. Kerro, että haluat Soulin pormestarin...

VAATIMUKSET SUOMEKSI

varmistavan ihmisten oikeuden rauhanomaiseen kokoontumiseen lopettamalla laiton voimankäyttö ja oikeudelliset kostotoimet Kyung Seok Parkia ja SADD-järjestön aktivisteja vastaan. Heidän on saatava kampanjoida sellaisen maailman puolesta, jossa vammaiset ihmiset voivat osallistua täysimittaisesti kaikkiin elämänalueisiin.

VAATIMUKSET ENGLANNIKSI

ensure the right to freedom of peaceful assembly by stopping the use of unlawful force against Kyung Seok Park and SADD activists, dropping all litigation against them, and ending the media smear campaign so activists may continue campaigning for a world where people with disabilities can fully participate in all aspects of life.

Kunnioittavasti/
Yours Sincerely,
Nimesi



SOLIDAARISUUSVIESTIOHJEET

Solidaarisuusviestejä kirjoitetaan suoraan ihmis-
oikeusloukkauksia kokeneille ihmisille. Viesteillä
on tarkoitus osoittaa heille tukea ja kertoa, että
heitä ajatellaan. Monet viestejä vastaanottaneet
ihmiset ovat kertoneet niiden antaneen heille
rohkeutta ja toivoa vaikeissakin tilanteissa.

Koska solidaarisuuskortit on tarkoitettu ihmisten
tueksi ja kannustukseksi, on niiden kohdalla
toivottavaa, että viestit kirjoitetaan ohjeessa
mainituilla kielillä. Kielivaatimus ei kuitenkaan ole
ehdoton, joten kannustavia viestejä voi kirjoittaa
myös suomeksi tai millä tahansa muulla kielellä;
tärkeintä on, että kirjeitä ja kortteja syntyy.

Mikäli solidaarisuuskorttien kirjoittaminen tuntuu
vaikealta ja aikaa on, voitte miettiä yhdessä
luokan kanssa, mitä haluaisitte sanoa. Voit kysyä
oppilailta seuraavia kysymyksiä ja kirjoittaa
heidän vastauksensa taululle:

- Mikä saisi vastaanottajan tuntemaan itsensä
vahvemmaksi?
- Miten voitte näyttää viestillä, että tuette
viestin vastaanottajaa?
- Miten voitte ilmaista viestissänne, että
uskotte ihmisoikeuksien kunnioittamisen
olevan tärkeää?
- Miten voitte osoittaa tukea ja luoda toivoa
käyttämällä sanoja, kuvia tai valokuvia?

Viesteissä voi myös kertoa omasta elämästään ja
miksi kokee asian tärkeäksi. Kampanjan henkilöt
vastaanottavat kampanjan aikana jopa kymmeniä
tuhansia viestejä ja monet ovat kertoneet pyrki-
vänsä lukemaan ne kaikki. Viesteistä kannattaakin
tehdä henkilökohtaisia ja rohkeita, jos haluaa
niiden erottuvan muista.

Solidaarisuuskortteja kirjoittaessanne voitte
käyttää joko Amnestyilta saamiinne valmiita
korttipohjia tai askarrella omat kortit. Tekstin
lisäksi korteissa voi mielellään käyttää kuvia,
värejä, tarroja – vain luovuus on rajana.





SOLIDAARISUUSVIESTI NETH NAHARALLE

ENGLANTI

Lots of strength, Neth. I hope you get out of prison soon. You are strong for exercising your right to freedom of expression and I hope you can continue expressing yourself without fear.

I'm rooting for your freedom. You could have remained silent, but you preferred to speak out and exercise your right to freedom of expression. May you leave prison with your head held high and with the same courage.

PORTUGALI

Muita força Neth. Desejo que você saia da prisão o mais rápido possível. Você foi forte por exercer seu direito de liberdade de expressão e desejo que você continue se expressando sem medo.

Estou a torcer pela sua liberdade. Você poderia ter calado, mas você preferiu falar e exercer seu direito de liberdade de expressão. Que você saia da prisão de cabeça erguida e com a mesma coragem.

SUOMI

Paljon voimaa, Neth. Toivon, että pääset pian pois vankilasta. Olet vahva käyttäessäsi sananvapauttasi, ja toivon, että voit jatkaa itsesi ilmaisua ilman pelkoa.

Kannatan vapauttasi. Olisit voinut vaieta, mutta halusit mieluummin puhua suoraan ja käyttää sananvapauttasi. Toivon, että saat lähteä vankilasta rohkeana ja pää pystyssä.

HUOMIOITAVAA

Näytä Nethille, ettei hän ole yksin. Lähetä solidaarisuusviesti Nethin tueksi.

Neth puhuu **englantia** ja **portugalia**, ja hän tykkää tanssia ja laulaa. Voit piirtää esimerkiksi mikrofonin tai Nethin hänen kahden lapsensa kanssa (viisivuotias poika ja kaksivuotias tyttö). Ole luova!

Kirjoita viestiin myös Nethin virallinen nimi, **Ana da Silva Miguel**, jotta viesti löytää oikealle henkilölle vankilassa.

**SOLIDAARISUUSVIESTI KYUNG SEOK PARKILLE****ENGLANTI****KOREA****SUOMI**

Hello Park Kyung Seok

박경석님 안녕하세요

Hei Park Kyung Seok

Greetings from Finland!

핀란드에서 인사드립니다!

Terveisiä Suomesta!
(tämä tervehdys voi olla vain viestin alussa)

We support you!

당신을 응원합니다!

Olemme tukenasi!

Thank you for your work.

수고해주셔서 감사합니다.

Kiitos tekemästasi työstä.

Don't lose your hope, continue your work.

용기를 잃지 말고 앞으로도 힘내세요.

Älä menetä rohkeuttasi ja jatka tulevaisuudessakin työtä.

We are thinking of you!

당신을 생각하고 있습니다!

Ajattelemme sinua!

We deeply appreciate your courage and dedication.

당신의 용기와 헌신에 깊이 감사드립니다.

Arvostamme syvästi rohkeuttasi ja omistautumistasi.

Your efforts are changing the world

당신의 노력이 세상을 바꾸고 있습니다.

Työsi muuttaa maailmaa.

Park Kyung Seok, you are the best!

박경석 대표님 정말 멋지십니다!

Park Kyung Seok, olet huippu!

Always stay strong!

항상 힘내세요!

Pysy aina vahvana!

HUOMIOITAVAA

Kirjoita, piirrä tai askartele Kyung Seok Parkille ja Solidarity Against Disability Discrimination -järjestölle viestejä, joissa osoitat heille kannustusta ja arvostusta

Etelä-Koreassa henkilön nimi kirjoitetaan muodossa Sukunimi Etunimi. Kirjoita siis viesteihin Park Kyung Seok tai 박 경석. Älä käytä nimen kirjoittamisessa punaista tai sitä lähellä olevaa väriä, sillä korealaisessa kulttuurissa henkilön nimen kirjoittaminen punaisella toivoo hänelle kuolemaa.



SANASTO SUOMI – ENGLANTI

Hallitus *Government*

Ihmisoikeudet *Human rights*

Ihmisoikeusloukkaus *Human rights violation*

Ihmisoikeuspuolustaja *Human rights defender*

Ihmisoikeussopimus *Human rights treaty*

Ilmaista *Express*

Kansainvälinen oikeus *International law*

Kaltoin kohtelu *Mistreatment*

Kidutuksen kieltö *Prohibition of torture*

Kokoontumisvapaus *Freedom of assembly*

Kritisoida *Criticize*

Köyhyys *Poverty*

Mielivaltainen pidätys/vangitseminen *Arbitrary arrest/detention*

Mustamaalauskampanja *Smear campaign*

Määritellä *Define*

Pidättää *Arrest*

Pormestari *Mayor*

Oikeudenmukainen oikeudenkäynti *Fair trial*

Oikeus, oikeudenmukaisuus *Justice*

Oikeus elämään *Right to life*

Oikeus terveyteen *Right to health*

Oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja turvallisuuteen *Right to personal liberty and security*

Oikeus yhtäläiseen lain suojaan *Right to equal protection of the law*

Oikeutus, peruste *Justification*

Osallistua *Participate*

Pidättää *Arrest*

Pormestari *Mayor*

Sanan- ja mielipiteenvapaus *Freedom of expression*

Solidaarisuus *Solidarity*

Suojella *Protect*

Tasa-arvo *Equality*

Toimeenpanna, toteuttaa *Enforce*

Tukahduttaa *Repress*

Tuomita *Convict*

Tyytymättömyys *Discontent*

Vaatia, kehottaa *Urge*

Vaatia, vedota *Call on*

Vapaus syrjinnästä *Freedom from discrimination*

Vedota *Appeal*

Velvollisuus *Responsibility, obligation*

Vetoomus *Petition*

Välittömästi *Immediately*

Yhdenvertaisuus *Equity*

YK (Yhdistyneet Kansakunnat) *UN (United Nations)*

YK:n yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista
United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (CRPD)

YK:n yleismaailmallinen ihmisoikeuksien julistus
United Nations Universal Declaration of Human Rights (UDHR)

Kansalaisyhteiskunnat ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
The International Covenant on Civil and Political Rights (ICCPR)

Taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus
The International Covenant on Economic, Social and Cultural Rights (ICESCR)

VIESTEISSÄ VIESTEISSÄ
ON VOIMAA. ON VOIMAA.

AMNESTY
INTERNATIONAL

